Jüdische Pester Zeitung.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן יעדען טאג פרענומערירען. אונד דער פרענומעראציאנס-טערמין בעגיננט מיט דעם טאגע דעס ערשטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט זיך אין פעסט, וואיטצנער בולוואר נומ' 29. וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנס-געלדער צו זענדען בעליעבט.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט דריימאל וועכענטליך זאנטאג, מיטטוואך אונד פרייטאג. אונד קאסטעט

פיר אסטרייך-אונגארן גאנציעהריג 8 גולדען אסטר. וועה. האלביעהריג 4 גולדען אסטר. וועה. פירטעליעהריג 2 גולדען אסטר. וועה.

פיר'ס אויסלאנד גאנציעהריג 9 גולד. — קר. א. וועה. האלביעהריג 4 גולד. 50 קר. א. וועה. פירטעליעהריג 2 גולד. 25 קר. א. וועה.

Nr. 11 זיעבצעהנטער יאהרגאנג — בודאפעסט, מאנטאג י׳ שבט ה׳תרמ״ה. — Budapest, 26. Jänner 1885.

דיא שלאכט פאן אבו-קלעא.

„נאך איין זאלכער זיעג, אונד איך בין פערלארען!" זא ריעף פערצווייפלונגספאלל קאניג פירהוס איינס, אלס ער אין איינער בלוטיגען שלאכט דיא ראמער בעזיעגט, דאביא אבער דיא האלפטע זיינעס העערעס איינגעביסט האטטע. דיעזער בעריהמטע אויסרוף געהט אין ענגלאנד פאן מונד צו מונד, זייטדעם גענעראל ש ט ע ו א ר ט איבער א ס מ א ן ד י ג מ א, דעם פעלדהערן דעם פאלשען פראפעטען (מאהדי) אים סודאן אם 17. דיעזעס איינען „גלאנצענדען זיעג" ערפאכטען האט.

אינזערע לעזער דירפטען זיך ערינגערן, דאס פאר בייליופיג 2 מאנאטען איינע ענגלישע עקספעדיציאן פאן עגיפטען נאך דעם סודאן אבגעגאנגען איזט, אום דען פיעלגענאנטען גענעראל ג א ר ד א ן, דער מיט איינער קליינען ענגלישען אונד עגיפטישען בעזאטצונג אין כארטהום איינגעשלאססען איזט, צו בעפרייען. — אלס פאר 2 יאהרען דיא פאנאטישען העערע דעם מאהדי צוייא ענגלישע ארמעען פערניכטעטען אונד פאסט דער גאנצע סודאן דער עגיפטיש-ענגלישען הערשאפט ענטצאגען ווארדע, דא וואר עס גארדאן אללין, דער מיט איינער האנדפאלל לייטע דיא פעסטונג כארטהום בעהיעלט, וועלכע דען שליסעל עגיפטענס פאם סודאן אויס בעדייטעט. עס גרענצט פאסט אנס פאבעלהאפטע, דאס זיך גארדאן זייטדעם געהאלטען אונד דיא ווילדע פלוטה דעם אויפשטאנדעס אללין צוריקהאלטען קאננטע, דאס זיא זיך ניכט איבער עגיפטען ערגיעסע, וואו זיא דען איינפלוס ענגלאנדס אונד איוראפאס מיט איינעם שלאגע פערניכטעט אונד דיא איוראפאאישען מאהאמעדאנער פיעללייכט צו איינעם בלוטיגען גלייבענסקריעג ענטפלאממט האטטע, דעססען ענדרעזולטאטע אונאבזעהבאר ווארען, וויא וויר דאס שאן איינמאל ערארטערטען, צור צייט אלס דיא פאלשע נאכריכט דורך איוראפא גינג, דאס כארטהום געפאללען אונד גארדאן אין דיא געפאנגענשאפט דעם מאהדי געראטהען זייא. עס וואר אלזא זעהר אים אינטערעססע ענגלאנדס, יא זאגאר אים אינטערעססע דעם וועלטפריעדענס געלעגען, דאס כארטהום ניכט אויפגעגעבען ווערדע, ביז ניכט מיט דעם מאהדי ניכט פריעדען געשלאססען, אדער ביז דעססען העער ניכט ניעדערגעשלאגען אונד צוריק אין דיא וויסטעניען דעם סודאן געדראנגט זינד. דיעזע אויפגאבע האטטע דיא עקספעדיציאן, וועלכע פאר מעהרערען מאנאטען נאך דעם סודאן אבגעגאנגען איזט, אום דיא פערבינדונג מיט גארדאן וויעדער הערצושטעללען, אונד זיינע בעזאטצונג צו פערשטארקען, דיא זייט צוייא יאהרען זא אבגעהעטצט אונד צוזאממענגעשמאלצען איזט, דאסס זיא אללין געוויס ניכט לאנגע מעהר דען ווילדען אנגריפפען דער אויפשטאנדישען צו ווידערשטעהען פערמאכט האטטע.

דער ענגלישע גענעראל גראף וואללסלעי, דער פיהרער דער עקספעדיציאן, וואללטע אום יעדען פרייז כארטהום ערדייכען אהנע מיט דעם פיינד צוזאממענצושטאסען, ער דראנג נור לאנגזאם אונד אייסערסט בעהוטזאם פארווארטס, יא אום איינער שלאכט אויסצוווייכען שיקטע ער אים פאראויס געזאנדטע אן דעם מאהדי אב, דעם ער זעהר אנגענעהמע אנערביעטונגען מאכען ליעס. ער פערשפראך איהן — דען איינגעבילדעטען מאהאמעדאנישען דארפלעהרער! — צום סולטאן פאן קארדאפאן (איין גראססער לאנדטהייל דעם סודאן) צו מאכען אונד זיינע איבערהערשאפט איבער זאממטליכע אראבישע שטאממע צו זיכערן, דיא געגענווארטיג אונטער זיינער פאהנע פעראייניגט זינד. דיא אנטווארט אויף דיעזע אנערביעטונגען איבערבראכטע אם 17. דיעזעס א ס מ א ן - ד י ג מ א, דער אנפיהרער דער אויפשטאנדישען אן דען ברוננען פאן א ב ו - ק ל ע א.

וויר וויססען עס אויס דער ביבעל, וועלכע בעדייטונג אין דען וויסטען אפריקא'ס אונד אזיענס דיא ברוננען האבען. וויר וויססען, דאס דיא לייטע דעם קאניגס אבימעלעך מיט דען אנגעהאריגען אונזערעס ערצפאטערס אבראהאם אום איינען ברוננען פערמליכע קאמפפע געקאמפפט האבען, אום וויא פיעל וויכטיגער זינד נון דיא ברוננען פיר איין קריעגסהעער. גענעראל שטעווארט, דער אונטערפעלדהערר דעם גענעראלס וואלסלעי, דער אם 17. דיעזעס מיט איינער אבטהיילונג פאן 1500 מאנן ביא דען קוועללען פאן א ב ו - ק ל ע א, 23 מיילען פאן דער שטאדט מעטאממעה ענטפערנט, אנקאם, פאנד ער דיעזע פאן צ ע ה נ ט א י ז ע נ ד אויפשטאנדישען בעזעטצט, דיא פאן א ס מ א ן ד י ג מ א, איינעם שוואגער דעם מאהדי אנגעפיהרט ווארען. שטעווארט פארמירטע איין קאררע אונד דראנג געגען דאס פיינדליכע לאגער פאר. אסמאן ליעס דיא ענגלאנדער העראנקאממען אונד ריכטעטע דאנן איינען זא העפטיגען אנגריפף אויף דאס קאררע, דאס דאסזעלבע ד ו ר כ ב ר א כ ע ן ווארדע, אונד דאס העער לאנגערע צייט אין געפאהר שוועבטע, גאנץ פערניכטעט צו ווערדען. נאך איינעם שרעקליכען קאמפפע איזט עס אבער דער איבערמענשליכען אנשטרענגונג דער האהערען אפפיציערע געלונגען, דאס קאררע פאם נייען צו פארמירען אונד דען פיינד מיט גראססען פערלוסטען צוריקצודראנגען. דיא שלאכט דויערטע איינען גאנצען טאג אונד אלס דיא ענגלאנדער דיא העררען דער ברוננען ווארדען, בעדעקטען 1200 טאדטע אונד פערוואונדעטע דאס שלאכטפעלד. דיא ענגלאנדער האטטען פיעלע האהע אונד בעוואהרטע אפפיציערע פערלארען, דעם גענעראל שטעווארט זעלבסט ווארדע דאס פפערד אונטער דעם לייבע ערשאסען אונד דיא זאנסטיגען פערלוסטע דער ענגלאנדער זינד עבענפאללס זעהר בעדייטענד.

בעדענקט מאן נון, דאס היער דאס ציוויליזירטעסטע פאלק דער וועלט, אויסגעשטאטטעט מיט פארציגליכען מארטיני וואפפען האלבווילדען אראבישען שטאממען געגענאיבער שטעהען, דערען וואפפען אונזערען קריעגסווערקצייגען געגענאיבער גאר ניכט אין בעטראכט קאממען קאננען, דערען קראפט אבער איהר ווילדער מוטה אונד איהרע פאנאטישע טאדעספעראכטונג איזט, מיט דער זיא זיך אין דען קאמפף שטירצען; בעדענקט מאן פערנער דאס דיא אראבער איהרע פערלארענען קאמפפער, ראש צו ערזעטצען אין דער לאגע זינד, וואהרענד דיא פאן איהרער היימאטה אויף טויזענדען פאן מיילען ענטפערנטען ענגלאנדער אן דען ערזאטצין דער געפאללענען ניכט דענקען דירפען, בעדענקט מאן ענדליך, דאס דיא עקספעדיציאן נאך זעהר וויט פאן כארטהום ענטפערנט איזט, אונד דאס עס נאך איינינע א ב ו - ק ל ע א'ס ביז דאהין געבען קאנן, זא איזט עס ניכט צו פערוואונדערן, דאס מאן אין ענגלאנד איבער דען גלאנצענדען זיעג דעם גענעראלס שטעווארט עהער ניעדערגעשלאגען, אלס ערפרייט איזט.

ד י נ א מ י ט.

אין לאנדאן ווירד אלליאהרליך דער טאג געפייערט, (5. אקטאבער) אן וועלכעם פאר 280 יאהרען איין שרעקליכעס אטטענטאט פעראייטעלט ווארדע, וועלכעס דאראויף אבציעלטע, דאס פארלאמענט זאממט אללען פאלקספערטרעטערן אין דיא לופט צו שפרענגען. אין דען אונטעראירדישען רייםען דעם פארלאמענטס ווארען בערייטס דיא מיט פולפערגעפיללטען פאססער אונטערגעבראכט, אלס איין ציפאלל דאס שרעקליכע פארהאבען פעראייטעלטע. נון ענגלאנד דארף אויך דען 24. דיעזעס מאנאטס אלס איין זאלכעס פעסט פייערן אן דיעזעם טאגע ווארדען נעמליך צוייא גרויענהאפטע אטטענטאטע פאללפיהרט: געגען דען טויר (איינסט שטאאטסגעפאנגניס פיר פאליטישע פערברעכער, יעטצט שטאאטליכע שאטצ- אונד וואפפענקאממער) אונד געגען דאס פארלאמענט. יעטצט זינד קיינע פולווערפאססער מעהר נאטהווענדיג, איינע האנדפאלל דינאמיט האט איינע פיעל שרעקליכערע ווירקונג. דיא אטטענטאטער האבען זיך פיעללייכט פעררעכנעט, דיא עקספלאזיאן איזט פיעללייכט צור אונצייט געשעהען אונד דאך האט זיא בעדייטענדע צערשטארונגען איינגעריכטעט. דאס פארלאמענטסגעביידע איזט אן צאהלרייכען שטעללען שטארק בעשאדיגט, דאס דאך וויא איין זיעב דורכלאכערט, דער באדען אויפגעווארפען אונד אללע זיטצע צערשטארט. דיא עקספלאזיאן וואר זא פירכטבאר, דאס דיא גאנצע שטאדט ערבעבטע אונד דיא נאכבארהייזער אין איהרען גרונדפעסטען ערשיטטערט ווארדען. אונד דאס געשעהעה גראדע צור צייט, אלס רוסלאנד אונד דייטשלאנד איין בינדניס איינצוגעהען זיך אנשיקען, אום מיט פעראיינטען קראפטען געגען ניהיליסטען אונד אנארכיסטען אנצוקאמפפען! געגען דינאמיט אונד שפרענגשטאפפע קאמפפט איהר פערגעבליך אן; דיעזע שרעקליכען צערשטארער לאססען זיך ניכט מאסרעגלען, אונד יע מעהר זיא פערפאלגט ווערדען, דעסטא פירכטבארער איזט איהרע צערשטארונגסוואוטה.

פאר איינינען יאהרען ערקלארטען דיא נאך אמעריקא געפלאכטעטען אירלאנדער, דאס זיא ענגלאנד צווינגען ווערדען, דעם זייט יאהרהונדערטע אונטערדריקטען אירלאנד דיא פרייהייט וויעדער צו געבען. זא ווערדען דיא ענגלאנדער אין איהרער שוואכסטען זייטע אנגרייפען, זיא ווערדען דאס ענגלישע פערמאגען, לאנדאנס שטאלצע געביידע צערשטארען, דיא שטאדט אויף 20 זייטען אויף איינמאל אנצינדען. זייטדעם זינד צאהלרייכע דינאמיט-עקספלאזיאנען געשעהען, פאן וועלכען דיא פירכטבארסטע, דיא פאם 24-טען דיעזעס וואר.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (ש ר ע ק ל י כ ע ס ב ל ו ט ב א ד.) אויס ערצערום (אזיאטישע טירקייא) מעלדעט מאן נאך קאנסטאנטינאפעל, דאס אין דעם צו פערזיען געהארענדען געבירגע קאראדא ניין (9) ארמענישע דארפער פאן דען קורדען, דיא פאן איהרעם קאהן (פירסט) מאהמוד אנגעפיהרט ווארען, איבערפאללען ווארדען זינד. פאן דען וועהרלאזען אונד אויף איינען זאלכען איבערפאלל ניכט פארבערייטעטען בעוואהנערן ווארדען ז י ע ב ע נ ה ו נ ד ע ר ט ניעדערגעמעטצעלט. דיא ארטשאפטען טאטאל אייסגע-

ערהאָב טאמאשפּי זיינע פּיסטאָלע אונד ציעלטע, וואהרענד קאָסטקא דען לויף זיינער וואפפע געגען די ערדע געריכטעט היעלט. פּלאָטצליך ערהאָב ער די פּיסטאָלע אונד פייערטע זיא אָהנע צו ציעלען אויף זיינען געגנער אב. טאמאשפּי טוימעלטע פאָר-וואָרטס, דרעהטע זיך צווייםאל מיט ערהאָבענען ארמען אום, ליעס דאנן דיא פּיסטאָלע פאללען אונד שטירצטע ראָכלנד צו באָדען. דיא סעקונ-דאנטען אונד אָרצטע איילטען הין אונד ענטבלאָס-טען דיא בריסט דעס שטערבענדען. איום דער איין דיקקער בלוטשטראהל עמפּאָרשפּראנג. דיא קוגעל וואר אין דיא רעכטע זייטע דער בריסט געדרונגען, אונד האט וואהרשיינליך איינע הויפּטאדער צעררים-סען, דענן דאס בלוט קאָננטע ניכט געשטיללט ווערדען. קאָסטקא בעטראכטעטע ערשיטטערט זיין אָפּפער אונד פוהר דאנן אין דיא שטאדט צוריק. אלס דער וואגען, דעם צינקאָטאער גרונדבעזיטצערס בעניטצקי, אום וועלכען דיא סעקאָנדאנטען געגאנ-גען וואָרען, הערבּאנגעפאהרען קאם, לאג טאמאשפּי, דער נאָך איינע האלבע שטונדע פריהער אין בלי-הענדער געזונדהייט דאשטאנד, אלס קאלטע אונד ערשטאררטע לייכע אין דער מיטטע איינער געגלי-ווערטען בלוטלאכע דא. דיא עלטערן טאמאשפּי'ס וואָהנען אין נאדי-קאראָלי (סאטמארער קאָמיטאט) וואָ זיין פאטער אין דער פערוואלטונג דער גראָפ-ליך קאראָליישען גיטער אנגעשטעללט איזט.

פאָן איינעם פריינדע דר' קאָסטקא'ס ווירד ערצאָהלט, דאס דערזעלבע אם מאָרגען דעם צווייקאמפּפעס אין איינעם קאַפפעהויזע פריהשטי-קענד, ערצאָהלטע, דאסס דאס דועלל שטאטטפינ-דען ווערדע. „דיא אורזאכע דעם דועללס" זאָ אי-סערטע ער „איזט איינענטליך רעכט קינדיש; נון, איך טראָסטע מיך דאמיט, דאס דיא ענטפערנונג רעכט גראָס איזט אונד וויר איינאנדער ניכט טרעפּ-פען ווערדען. יעדער ווירד איינען שוס אין דיא לופט אבגעבען אונד דאנן רייכען וויר אינס דיא האנדע אונד זינד וויעדער דיא אלטען פריינדע." — דאס שיקזאל האט עס אנדערס געוואָללט.

דר' קאָסטקא מעלדעטע נאָך אם זעלבען אבענד ביא דער פּאָליציא, דאס ער טאמאשפּי אים דועללע געטאָדטעט האבע. ער וואורדע יעדאָך אויף גוטשטעהונג אויף פרייען פוס געלאססען.

וויר ערזוכען אונזערע געעהרטען פרענומעראנ-טען אונד פריינדע זיך מיט איהרען צושריפטען נור די-רעקט אן אינזערע רעדאקציאָן צו ווענדען.

אונד ביטטען וויר דיא אדרעססע אימטער דייטליך וויא פאָלגט אנצוגעבען:

יידישע פעסטער צייטונג

וואַיטצנער בולוואַר נוממער 29,

Jüdische Pester Zeitung

Waitzner-Boulevard Nr. 29, Budapest

געשעפטסבעריכט.

געטריידע-געשעפט. ווייצען וואר געסטערן וועניג צו מארקטע געבראכט. דער פערקויף וואר שוואך, 12000 מעטער-צענטנער וואורדען פערקויפט.

ווייצען: טהייס- 100 מעטצר' 79,5 קילאָ 8.70 גולדען. 200 מעטערצעט' .78 קילי' 8.55 גולדען. 100 מעטער-צענטנער 76,8 קילאָגראמם 8.35 גולדען. — 300 מעטער-צענטנער .76 קילאָגראמם 8.45 גולדען. — 500 מעטערצנט' .76 ק. 8 40 גולדען. — פעסטער-באָדען 200 מעטער-צענטנער 77.5 קילאָ 8.25 גולדען. וואלאכישער 1000 מעטערצט' 73,2 קילאָ 7.15 גולד. — נאָרד-אונגארישער 200 מעטערצ' .77 קילאָ 8,17½ גולד. (אללעס פער 3 מאָנאטע.)

קאָרן 6,70 — .7 גולד. פער קאססא.

האפער. .6—6,65 גולד.

פעסטער שלאכטפיעה-מארקט. בייא דעם אם 22-טען ד. מ. היער אין פעסט אבגעהאלטע-נען וואָכענמארקטע וואורדען 1738 שטיק גראָס- אונד 991 קליין-פיעה צו מארקטע געבראכט. היערפאָן וואורדען פער-קויפט: 22 שטיק שטיערע, פער שטיק פאָן 60 ביז 190 גולדען. — 949 אָכסען דאס פאאר פאָן 180—390 גולד' 86 קיהע, דאס פאאר פאָן 170—240 גולד' 500 מעלק-קיהע דאס שטיק פאָן 120—280 גולד' 281 שטיק ביפפעל, דאס פאאר פאָן 75—280 גול. 527 שטיק קעלבער דאס שטיק פאָן 6—30 גול'. 364 שטיק שאאפע דאס פאאר פאָן 5 — —.10 גול. פרייזע פער 100 קילאָ: אָכסען-פלייש 50—54 גולדען. קוה-פלייש —.46—50 גולד. קאלב-פלייש 56—60 גולד. אונד ביפפעל-פלייש 44—,47 גולד.

לאָטטאָציעהונג פאָם .21 יעננער 1885.					
הערמאנשטאדט	35	2	88	44	62
פראג	74	71	80	65	20
לעמבערג	43	4	10	71	60

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטאָר: מאקס סאבאָלטשי.

קאָנקורז.

אין דער היעזיגען איזר. אָרטהאָדאָקסען קולטוס-געמיינדע איזט דיא שטעללע איינעס שו"ב, וקורא דער אויך איין טיכטיגער פאָרבעטער זיין מוס, זאָ-גלייך צו בעזעטצען. — דער אקצעפּטירטע ערהאָלט איין געהאלט פאָן 8 גולדען וואָכענטליך (6 גולדען פאָן לאָקאָ אונד 2 גולדען פאָן איינעם נאהע געלע-גענעם אָרטע פיר שחיטה) נעבסט פרייער וואָהנונג אונד איבליכען עמאָלומענטען. פערנער 50 גולדען פיר מוספים. — בעווערבער, מיססען מיט קבלות פאָן אנערקאננטען אָרטהאָדאָקסען ראבבינען פערזע-העז זיין אונד האבען זיך ביז לאָנגסטענס פורים הבע"ל ביים אונטערפערטיגטען געמיינדע-פאָרשטאנד בעהופס פראָבעפאָרטראג צו מעלדען. — רייזעקאָס-טען ווערדען נור דען אקצעפּטירטען פערגיטעט.

ניר-מאדא (סאבאָלטשער קאָם.), שבט תרמ"ה.

2—3 אייזעל פריעד, פאָרשטעהער.

קאָנקורז.

אן דער אָרטה. איזר. געמיינדע צו עפּעריעס איזט מיט ר"ח ניסן הבע"ל דיא שטעללע איינעס שוחט ובודק דער צוגלייך חזן אָדער פאָרציגליכער בעל תפלה זיין מוס, צו בעזעטצען. אויסער דעם שטיפּולירטען יאהרעסגעהאלט פאָן 500 גולדען, פרייער וואָהנונג אונד האלבער שחיטה, קאנן דאס יאהרליכע איינקאָממען דעסזעלבען, ווענן ער זיך איינעם בעזאָנדערן-ביישאללעס צו ערפרייען פערמאג דיא האָהע פאָן 1000 ביז 1200 גולד' ערייכען. רעפלעק-טאנטען מיססען פאָן אנערקאננטען אָרטהאָדאָקסען ראבבינען אויטהאָריזירט זיין, זיך איינעם פראָבעפאָר-טראגע אונטערציעהען, אונד ווערדען נור דעם אק-צעפּטירטען דיא רייזעשפעזען פערגיטעט. — געזוכע זינד צו ריכטען אן דען געפערטיגטען געמיינדעפראָזעס

1—3 ה. רייקאָוויטש, פראָזעס.

כשר זעלכווארען-פאבריק.

איך בעעהרע מיך דעם פ. ט. פובליקום צור געפאלינען קענגטניס צו בריינגען, דאס איך אויף היעזיגעם פלאטצע איינע

כשר סאלאמי אונד זעלכווארען-פאבריק.

עראָפפנעט האבע, — דיא ערציינגונג ערפאָלגט מיט מאשינען דעם נייעסטען סיסטעמס אונד ריכטע איך מיין הויפּטאויגענ-מערק אויף שטרענג רעעללע האנדהאבונג, אויף ריינליכקייט אונד גוטע האלטבארע וואארע. דאבייא זינד מיינע פרייזע אינסבעזאָנדערע פיר גראָססערע אבנעהמער אויף דאס אייסערסטע ביללינג געשטעללט אונד האָפפע איך דורך זאָלידע אונד ראשע בעדיענונג דיא צופריעדענהייט מיינער געעהרטען אבנעהמער צו ערלאנגען אונד איהרען דויערנדען צושפרוך צו ערהאלטען.

פרייזקוראנטע אויף פערלאנגען גראטיס אונד פראנקאָ.

יאזעף ראזענבערג.
בודאפעסט. באקערגאססע נר. 6.

וויכטיג פיר רעקאָנוואלעסצענטען.

רום, שליוואָוויטץ, טרעבער, ליקאָרע אונד עססיג ערצייגט מאן אָהנע אפפאראטע ביללינסט מיט דען עססענ-צען אונד אטהערישען אָלען פאָן

ארנאָלד וואטטעריך

בודאפעסט, טאבאק-גאססע, נעגנעבער דעם איזר. טעמפּעל. אַנפּעריגע פערנער: הויזענבלאָזע, ווייןבאלעמעס, גרי-צערין, ענטזיינדונגספּולווער, מיטטעל געגען אללע וויינקראנקהייטען עטצ. פערנער: הימבער-זאפט אונד ציטראָנענזאפט פיר גאוזע-פּוללונג. דאנן: טינטע. גלאנצוויכסע, וואשבליי-פארבע, קארבאלזיירע אונד קארבאָלקאלק. ☞ פרייזקוראנטע אונד מאניפּולא-ציאָנסביכער אין אללען שפראכען גראטיס.

1—29

אנצייגע.

אפריקאנישע אוניווערזאַל קרייטער צאהנ-טינקטור אונטער יעדער גאראנציע, וועלכע יעדען צאהנשמערץ זאָגלייך שטיללט אויף לאנגע צייט, זאָ אויך ווייזהייטס- אונד קינדער-צאהנשמערץ שטיללט עס. צו בעשטעללען 3 קראָנענגאססע (ליע-אפּאָלד-קירכען-באזאר) בייא מ' טאבערמאנן פער פלאשען 60 קר' זאמטט געברייכס-אנווייזונג.

קורז-טאבעללע פאָם .21 יעננער

געלד-קורזע

געלדקורזע	fl.	kr.
זילבער-אגיאָ	100	—
דוקאטען	5	78
עסטרייך.-אונגארישע 8 גולדען גאָלד-שטיק	9	77
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	60	35
20 מארק-שטיקע	12	05
פאפּיער רובעל	1	28

לאָזע.

לאָזע	fl.	kr.
1854-ער לאָזע 4-פּראָצ., שטאאטס-לאָזע	127	—
1860-ער גאנצע	137	50
דעטטאָ האלבע	143	—
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	171	50
דעטטאָ 50	170	—
אונגארישע-פרעמיען-לאָזע צו 100 גולד.	116	50
טהייסשאל-לאָזע	118	50
קאָמאָ רענטענשיינע	—	—
טירקען-לאָזע	20	60
קרעדיט-לאָזע	176	—
קלארי-לאָזע	41	75
דאָנוי-דאמפש.-געז.-לאָזע	114	—
אינזבּרוקער-לאָזע	17	50
קעגלעוויטש-לאָזע צו 10 גולדען	19	—
קראקויער לאָזע 20	17	50
אָפענער-לאָזע 40	41	75
פּאלפי-לאָזע 40	37	25
רודאָלף-לאָזע 10	20	—
סאלם-לאָזע 20	56	—
זאלצבורגער-לאָזע 20	21	75
סט.-גענאָאַ לאָזע 40	50	—

לאָזע

לאָזע	fl.	kr.
[illegible] לאָזע צו 20 גולדען	23	50
טריעסטער לאָזע 100	130	—
דעטטאָ 50	68	—
וואלדשטיין-לאָזע 20	27	75
ווינדישגרעץ 20	36	50
וויענער-לאָזע	125	—
אָסטער. באָדען-קרעדיט-לאָזע	—	—
סערבישע פּרעמיען-אנלעהען	32	50

ווערטה-פאפּיערע.

ווערטה-פאפּיערע	fl.	kr.
אונגארישע גאָלדרענטע 6%	122	75
דעטטאָ צו 4%	96	25
אָסטר. גאָלד-רענטען שטייער פרייא	105	50
אונגארישע פּאפּיער-רענטע	92	30
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	101	50
טעמעשוואַרער באנאטער	100	50
זיעבענבירגישע	101	35
גאליציש	101	60
קראָאטיש	106	50
קראָאטיש אונד סלאוואָניש	100	—
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	146	—
ווייִנצעהענט-אבלאָזונג-אָבליגאציאָנען	98	50
פפאנדבריעפע דער אונגארישען באָדען-קרעדיט צו 5½% פּראָצענט	101	75
דער אונגארישען היפּאָטהעקען באנק צו 5½% פּראָצענט	101	—
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדען-קרעדיט-אנשטאלט צו 5½% פּראָצ.	101	50
דער אָסט-באהן 1869	97	50
נאָרד-אָסט-באהן 5%	97	75

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

ווייצען

ווייצען	קיואליטעט פער העקטאָל	פער 100 קילאָגראמם
נאָרד-אונגארישער	75	7.65— 7.75
" "	76	7,85— 7.80
" "	77	7.95— 7.90
" "	78	7.05— 8.—
" "	79	7.15— 8,10
" "	80	8,20— 8 25
" "	81	—.——.—
		—.———:—
פעסטער-באָדען	75	8.—— 7.80
" "	76	8,10— 7.95
" "	77	8.20— 8.05
" "	78	8 30— 8.15
" "	79	8.40— 8,25
" "	80	8,50— 8.35
" "	81	—.——.—
ווייסענבורגער	75	8.—— 7,80
"	76	8.10— 7.95
"	77	8,20— 8.05
"	78	8.30— 8.15
"	79	8.40— 8,25
"	80	8 50— 8.35
"	81	—.——.—
טהייס	75	8.10— 7.90
"	76	8,20— 8.05
"	77	8.30— 8.15
"	78	8.40— 8.25
"	79	8.50— 8.35
"	80	8.60— 8,45
"	81	—.——.—

פריכטע

פריכטע	קיואליטעט פער העקטאָל	פער 100 קילאָגראמם
קאָרן נייע	72—70	7.15— 6.90
גערסטע מאלץ	60	6,75— 6.40
" פוטער	62	7.90— 6.90
האפער	41	6.30— 6.60
קוקורוץ באנאטער	75	5.60— 5.50
דעטטאָ אנדערער	73	5,50— 5,40
הירזע	—	6.20— 6.50

טערמינע (פער 100 קילאָגראמם)

ווייצען	פער	הערבסט	8,81
"	"	פריה-יאהר	8,24
"	"		—.—
קוקורוץ	"	מאי-יוני	5.76
גערסטע	"		—.—
האפער	"	פריה-יאהר	6.70
"	"	הערבסט	—.—
רעפּס	"	אויג.-סעפּ.	—.—

זאק מעהל

דער זאק צו 100 קילאָגראם מיט זאק פרייא באהן

נוממער	fl.	kr.
0	17	00
" 1	17	—
" 2	16	40
" 3	15	80
" 4	14	80
" 5	13	80
" 6	12	60
" 7	11	80
" 8	10	80
" 8½	9	80

	fl.	kr.
שפּיריטוס אלטע מעטהאָדע פרעסהעפע	30	50
" נייע " קארטאָפעל	27	—

Eigenthümer Wittwe Frau M. REIS. Verantwortlicher Redacteur MAX SZABOLCSI. Budapest, : 1885. Druck von Sam. Márkus, Grosse-Kronengasse Nr. 23.

ניכטס. נין דענן ריכארד וואהרמאנן איזט פֿיעל דייטליכער אין זיינער ערקלערונג. עס איזט דאס אייגענטליך ניכטאיינמאל זיינע, זאנדערן דיא ערקלערונג זיינער סעקונדאנטען, וואס דער זאכע נאטירליך נור נאך מעהר געוויכט פֿערלייהט. דיעזע ערקלערונג לויטעט וויא פֿאלגט.

„וויר ענדעסגעפֿערטיגטען ערקלערען היעמיט, דאס וויר אים נאמען דעס העררן ריכארד וואהרמאנן פֿאם העררן אבגעארדנעטען דר׳ געיזא ראין וועגען זיינער אים אבגעארדנעטענהויזע געהאלטענען רעדע סאטיספֿאקציאן פֿערלאנגטען, וואראויף דר׳ געיזא ראין דאס סאטיספֿאקציאנגעבען אן זאלכע בעדינגונגען קניפֿפֿטע, וועלכע ניכט אנגעהמבאר וואַרען.

דאראויפֿהין ריכטעטע אונזער אויפֿטראגגעבער, הערר ריכארד וואהרמאנן איינען בעליידיגענדען בריעף אן אבגענאנגטען העררן, פֿאן דעססען אינהאלט אונד איינהאנדיגונג וויר זיכערע קעננטניס האבען. נאכדעם היעראויף קיינע פֿאַרדערונג ערפֿאלגטע אונד וויר אים נאמען אינזעריס אויפֿטראגגעבערס דיא אים בריעפֿע ענטהאלטענע בעליידיגונג אויפֿרעכטערהיעלטען, בעטראכטען וויר דיא זאכע פֿיר אונזערען אויפֿטראגגעבער אלס ערלעדיגט.

בודאפעסט, דען 22. יאנגער 1885.

אנדרעאס פֿאן פראנאי.

בעלא פֿאן ווערמעש.״

דיעזער ערקלערונג פֿאלגט אויף דעם פֿוסע איינע אנדערע פֿאן ריכארד וואהרמאנן זעלבסט; דיעזע לויטעט וויא פֿאלגט:

אין מעהרערען ציטונגען האבע איך געלעזען, דאס איך פֿאן העררן יאהאנן פארקאש איינע העראויספֿאַרדערונג ערהאלטען האבע. — דעם ענטגעגען ערקלערע איך אויף דאס בעשטיממטעסטע, דאס מיר פֿאם גענאננטען העררן איינע העראויספֿאַרדערונג ניכט צוגעקאממען איזט, צו דער ער איך קיינערלייא פֿעראנלאססונג האטטע. איבריגענס פֿפֿלעגע איך איינער העראויספֿאַרדערונג ניכט אויסצוויייכען, נאך ווענינער איינע זאלכע אבצולעהנען.

בודאפעסט, דען 22. יאנגער 1885.

ריכארד וואהרמאנן.

געיזא ראין, דער זיך בעריימט דער האפפֿנונג הינגעגעבען האטטע, דאס ער מיט הילפֿער הויט אונד האצי אלס זיגער אויס דיעזער אנגעלעגענהייט הערפֿארגעגאנגען איזט, וואורדע דורך דיעזע אונערוואַרטעטע ערקלערונג נאטירליך זעהר אונאנגענעהם אויס זיינעם זיעגעסיובעל געוועקט. וואהל האטטע ער אין פֿאאר בעליידיגונגען אין דיא טאשע געשטעקט, יא. דאפֿאן וואוסטע אבער ניעמאנד עטוואס, אונד דיא אנטיסעמיטישען בעלפֿערער שטעלטען דיא זאכע זא דאר, אלס אב געיזא ראין דער העלד, דיא וואהרמאננס אבער דיא פֿייגלינגע וואַרען, אונד מעהר ברויכט אס ענדע איין אנטיסעמיטע ניכט. איזט דאך אויך אין אללעם אנדערען דאס דער הויפטכאראקטערצוג דיעזער העררען, דאס זיא זעלבסט ביז איבער דען קאפף אין שמוטץ אונד לאסטער שטעקקען, דער וועלט אבער געבען זיא זיך אלס מאראללעהרער אונד טוגענדהעלדען. געיזא ראין מאג געדאכט האבען, דאס דיא יונגען וואהרמאננס אים פֿורכט, דאס איהרעם פֿאטער איינע אונבילל ווידערפֿאהרען קאננע, דיא זאבע אויף זיך בערוהען לאססען ווערדען. נון דענקע מאן זיך דאס ענטזעטצען אים לאגער דער אנטיסעמיטען, אלס דיא ערקלערונג דער ריכארד וואהרמאננישען סעקונדאנטען ערשיענען איזט, וועלכע ראין אלס פֿייגען מענשען בראנדמארקט, דער איינע דירעקטע בעליידיגונג הינגימממט, אהנע פֿיר דיעזעלבע גענוגטהואונג צו פֿאַרדערן. זאלכע לייטע ווערדען אבער נאך דען געזעטצען דער גוטען געזעללשאפֿט אלס עהרלאז בעטראכטעט אונד פֿיר אונפֿאהיג אין דער צוקונפֿט פֿאן יעמאנדען גענוגטהואונג צו פֿאַרדערן, נאטירליך מוסטע היער פֿאן זייטען דער אנטיסעמיטען עטוואס געשעהען. דאס איינפֿאכסטע וואַרע פֿריילליך געוועזען, ביידע וואהרמאננס צום צווייקאמפף צו פֿאַרדערן, דאצו האטטע אבער דער גראססמייליגע העלד געיזא ראין ניכט געניגענדען מוטה. עס וואורדע אלזא ווידער צו דעם אבגענוטצטען מיטטעל גענריפֿפֿען, זיך אן מאריטץ וואהרמאנן צו האלטען, דער זיך נאטירליך ניכט דועלליערען קאנן, דער אבער אים פֿורכט, פֿאן דער אנטיסעמיטישען בעטיארענבאנדע אנגעגריפֿפֿען צו ווערדען, זיינע זאהנע פֿאן ווייטערען שריטטען צוריקהאלטען ווירד. וויר שטעהען היער אלזא פֿאר דער מערקווירדיגען טהאטזאכע, דאס דער בעליידיגטע מאריטץ וואהרמאנן אלס בעשירמער זיינעם בעליידיגערס ראשטעהט אונד דער אנטיסעמיטישע העלד איזט פֿיינע גענוג, זיך אינטער דיעזען שוטץ צו פֿערקריעכען. וואהרענד דער זאמסטאגזיטצונג דעס אבגעארדנעטענהויזעס שפיעלטע זיך נעמליך פֿאלגענדע סצענע אב:

דער אבגעארדנעטע מאריטץ וואהרמאנן בעפֿאנד זיך געראדע אים גאנגע דעס הויזעס אונד פלוידערטע מיט דעם אונטעררייכטסמיניסטער טרעפֿארט. אלס זיך איהם דיא אנטיסעמיטישען אבגעארדנעטען באראן גאבריעל אנדרעאנסקי אונד אנדאר וואדנאי נאהערטען אונד איהם איין אפֿפֿענעס שרייבען פֿאם אבגעארדנעטען געיזא ראין איבערריייכטען. וואהרמאנן נאהם דען בריעף ענטגעגען אהנע אירגענד איינע בעמערקונג אונד לאז איהן אויך זאפֿארט דורך. דאס שרייבען לויטעט וויא פֿאלגט:

געעהרטער הערר אבגעארדנעטער! איך פֿיהלע מיך פֿעראנלאסט זיא צו פֿערשטאנדיגען, דאס פֿאללס איהרע קינדער (וואהרשיינליך מיט איהרעם וויססען אונד אין איהרעם אויפֿטראגע) אין איינער אנגעלעגענהייט, וועלכע מיינע סעקונדאנטען בערייטס אלס בעענדעט ערקלארטען, מיך נאך ווייטער בעלאסטיגען זאללטען, איך מיך פֿערזאנליך אן זיא פֿערנרייפֿען ווערדע. איך בעגרינדע דיעזע מיינע ערקלערונג דאמיט, דאס איך ערסטענס לויט דען רעגעלן דער ריטטערליכקייט איינע אנגעלעגענהייט, דיא צווישען מיר אונד איהנען אבשוועבט, נור מיט איהנען אללין אָרדנען קאנן, צווייטענס געשטאטטעט עס מיינע געזעללשאפֿטליכע שטעללונג ניכט, דאס איך פֿיר איינע רעדע, דיא איך אלס אבגעארדנעטער היעלט, איהרען מינדעראהריגען קינדערן רעכענשאפֿט געבען זאלל.

בודאפעסט, דען 24. יאנגער 1885.

געיזא ראין, אבגעארדנעטער.

דיא זאכע וואורדע בינגען וועניגען מינוטען אים הויזע בעקאננט אונד וואורדע אין אבגעארדנעטענקרייזען זעהר לעבהאפֿט בעשפראכען, זא דאס זיך אויף דער שורנאליסטענטריבינע זאגאר שאן דאס געריכט פֿערברייטעטע, וואהרמאנן ווערדע דיא אנגעלעגענהייט אין איינער געשלאססענען זיטצונג דעס הויזע פֿאַרלעגען. דער אבגעארדנעטע וואהרמאנן דאכטע אבער ניכט אים ענטפֿערנטעסטען אן איינען זאלכען שריטט. זאנדערן וואנדטע זיך אן דען אבגעארדנעטען פֿאן דער געמעססיגטען אפפאזיציאן, שטעפֿאן היסאר, אונד ערזוכטע דיעזען, דען ביידען מיט דער איבערריייכונג דעס ראיצ׳שען בריעפֿעס בעטרויט געוועזענען אבגעארדנעטען אין זיינעם (וואהרמאננס) נאמען צו ערקלערען, „דאס ער פֿאן דער גאנצען אנגעלעגענהייט קיינע קעננטניס האבע, זיך דורך דיא רעדע ראצ׳ס ניכט פֿערלעטצט פֿיהלטע, אונד צור סאטיספֿאקציאנספֿאַרדערונג ניעמאנדען בעפֿאללמאכטיגט האבע.״

דיעזע ערקלערונג וואורדע דענן אויך דורך דען אבגעארדנעטען היסאר דען אבגעארדנעטען באראן אנדרעאנסקי אונד וואדנאי איבערבראכט, וועלכע ווידער היעפֿאן דען אבגעארדנעטען געיזא ראין פֿערשטאנדיגטען. דיעזער ערקלארטע אבער, ער זייא דורך דיעזע ערקלערונג ניכט בעפֿריעדיגט אונד פֿעראפֿפֿענטליכטע פֿאלגענדע ערקלערונג:

„אויף דיא פֿערלויטבארונג דער העררען אנדרעאס פראנאי אונד בעלא ווערמעש (סעקונדאנטען ריכארד וואהרמאננס) פֿיהלע איך מיך פֿעראנלאסט צו ערקלערען, דאס איך ווערער פֿאן העררן

נען אונד דער טרוג אונטערנעהען דאגן. ארמע סארא, ווירד עס פיר דיך צו שפאט זיין.״ אונד ער צערוויפטע זיך בארט אונד האאר פאר איבערגראססעם שמערין.

פֿאן יערוזאלעם ביז סמירנא.

אין סאבבאטהאיס הויז טראט ראש איזאק ראַסע. דער יונגע בייזיצער דעס ראבבינאלגעריכטס. „ריסטע דיך שנעלל צום אויפברוך, סאבאטהאי,״ שפראך ער צו דיעזעם. „עהע דיא זאננע אונטערגעהט, מוסט דוא מיט דען דיינינען אויס דער שטאדט זיין. דיא ראבבינען האבען דען באנן געגען דיך אויסגעשפראכען אונד דיך פיר פאגעלפריי ערקלארט. מאַרדער, דיא דאס לאָזן טראָף, אונד דיא נעדונגען זינד, לויערן אויף דיך. איילע, דאס דוא דעם פערדערבען ענטרינגסט. אין יאפפא וואַרטעט איין שיפף אויף דיך. אונד דרויסען אים הויזע דעס פראפעטען חבקוק, ששטעהען עזעל אונד מוילטהיערע, ראססע אונד וואגען פיר דיך, דיא דיך מיט דיינען אנגעהאריגען אונד דיינער האבע שנעלל פאן דאננען ברינגען אין דיא האפענשטאדט. בעוואפפנעטע מאנגער דיינעם אנהאנגס ווערדען דיך צו פפערדע בעגלייטען. מיך זאללסט דוא באלד אין סמירנא זעהען אונד מיין גוט אונד בלוט ששטעהט דיר דאָרט צו דיענסטען; דענן איך בין דיינעם האהען צוועקע, אונזער פאלק צו פעראייניגען אונד צו בעגליקען, מיט לייב אונד לעבען ערגעבען, וויא יעדער יודע עס זיין זאללטע.״

„דער הערר ווירד דיך דאפיר זעגנען,״ זאגטע סאבאטהאי ערפרייט.

אונד ריסטיגע האנדע רעגטען זיך אין גראססער צאהל דען אויפברוך צו בעזארגען, זא דאס נאך איינינען שטונדען סאבאטהאי מיט זיינעם וויבע, מיהורמאה מיט איהרעם זאהן אונד איהרער מיטטער, סאבאטהאיס צונאכסט ששטעהענדע שילער אונד אינאבהאנגיגע פריינדע אבצאגען. אונצאהליגעס פאלק בעגלייטעטע איהן, לאבליעדער זינגענד אונד איהם שטעטס צו־רופענד: „הייל דעם מעססיאס!״ ער אבער זעגנעטע אללע אונד פערשפראך נאכסטענס ווידערצוקעהרען, זיא צו בעפרייען, צו בעגליקען אונד דען הייליגען טעמפעל אויף מאריא צו בויען אונד דיא נייע קאניגסבורג אויף ציאָן. ניעמאנד וואגטע איהן אויפצוהאלטען אָדער איהם איין הינדערניסס אין דען וועג צו לעגען. אונד זא לאנגטע ער, פאן הונדערטען זיינער שוואַרמערישען פערעהרער בעגלייטעט, אין יאפפא אן.

אלס ער דאָרט אין דאס שיפף שטייגען וואללטע, טראט איהם צו זיינער פערוואונדערונג פלאָטצליך נאטהאן בעניאמין אשקענאזי אין קאסטבארען פייערקליידערן ענטגעגען, ביינטע זיך טיעף פאר איהם, קיסטע איהם דיא פיסע עהרערביעטיג אונד ריעף לויט: „געזעגנעט זייסט דוא, האער פירסט דעס אנגעזיכטס גאָטטעס! וויא מיר׳ס אונזער נאָטט אָפפענבארטע אין הייליגען געזיכטע, אלזאָ איזטס ערפילעט אונד געשעהען; דענן דער הערר שפראך צו מיר: דיא זאללסט זיין פראָפעט זיין. דארום לאָבע איך לויט זיינען נאמען אונד פרייזע זיינע בארמהערציגקייט, דיא[illegible]ער אן מיר בעוואהרט אונד אן זיינעם פאלקע. ער האט אנגעזעהען אונזער יאממער אונד אונזער עלענד, דיא וויר לייַדען מוסטען, אָב אונזערע מיססעטהאַט, אונד האט זיינען צאָרן געווענדעט אונד זיך אונזער ערבארמט אונד דען בעפרייער געזענדעט, דען טראסטער איזראעלס דען האהען קאָניג פאן ציאָן. אונד דער הערר שפראך צו מיר: פערקינדע אללעם פאָלקע, ער, דעם איך דיא מאכט געגעבען אונד דיא הערר ליכקייט, דאמיט ער איזראעל ווידער גראָס אונד שאָן מאכע וויא איינע ברויטיגאמספריא: ער, דער אויך ראבען ווירד אן אייערן פיינדען, דער האָכגעלאָבטע מעססיאס סאבאטהאי צעווי, ווירד ווידערקעהרען אין דאס לאנד זיינער פאטער, דאס איך איהם צו איינען געגעבען. אונד אין דיא שטאדט מיינעס בערגעס, אין וועלכער ער הערשען ווירד אויף ציאָן, ער ווירד ווידערקעהרען אלס דער געוואלטיגע קאָניג, עהע דיא זאָננע ווידער דאָרט שטעהעט, וואָ זיא היינטע שטאנדאונד וואונדער אונד צייכען ווערדען פאָר איהם הערשרייטען, וויא איין אונבעזיעגבארעס העער, אונד זיינע מאכט אונד גראָסע קונד טהון אללער וועלט. — דארום רופע איך: הייל. הייל סאבבאטהאי צעווי, דעם קאָניג פאָן ציאָן.״

אונד אללעס פאָלק שטיממטע איין אין דען רוף, דאס דיא לופט פאָם גראָסען לויטען שאללע וויט ערשיטטערט וואורדע, אונד דיא ווילדען פלאממען דער בעגייסטערונג ערגריפפען דיא קאָפפע אונד הערצען. אונצאהליגע דער אנוועזענדען שפראנגען אין דאס מעער אונד וואטעטען אָדער שוואממען צו סאבאטהאי. אומדראנגטען איהן, קיססטען דען זוים זיינעס מאנטעלס אונד ווארפען איהם בלומען צו. זעגנענד ברייטעטע ער זיינע האנדע איבער זיא אויס: זיינע זאלבונגספאללען וואָרטע. נור פאָן דען נאכסטען פערשטאנדען, פלאָגען פאָן מונד צו מונד נאך דעם לאנדע הין אונד וואורדען דאָרט פאָן טויזענדען ווידערהאָלט, דאס גאנצע אופער וואר בעלעבט אונד אללעס שריע דעם מעססיאס איין לעבעוואָהל צו. —

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

רויבט אונד דאַן ניעדערגעבראַנגט. דיא קורדען זינד איין ווילדער שטאַמם, דער פֿריהער אונטער דער אָבערהערשאַפֿט דער טירקייא שטאַנד. זיא לייסטעטען אין קריעגען דעם שטאַאַטע גראָסע דיענסטע, בערייטעטען אַבער דעמזעלבען אין פֿריעדענסצייט אומזאָ גראָסערע פֿערלעגענהייטען. נאַך אָפֿט פֿערליעסען זיא איהרע וואָהנפּלאָטצע אים אין דער נאַכבאַרשאַפֿט מאָרד אונד רויב צו בעטרייבען. אים יאַהרע 1881 מוסטע דיא טירקייא איינען פֿאָרמליכען פֿעלדצוג געגען דיעזען שטאַמם אונטערנעהמען. נאַך דעם טירקיש-רוססישען קריעגע פֿערוויסטעטען זיא נאָמליך גאַנצע געגענדען. סולעימאַן פּאַשאַ בראַכטע איהנען אייניגע שווערע ניעדערלאַגען בייא אונד אַלס זיא זאַהען, דאַס עס דיא טירקייא ווירקליך ערנסט מיינט, דא ערקלאָרטען זיא, אין איהרע אַלטע היימאַט, נאַך פּערזיען צוריקציקעהרען, פֿאָן וואָ זיא פֿאָר איינעם יאַהרהונדערט, עבענפֿאַללס איהרער גרויזאַמקייטען וועגען, פֿערדיאַגט וואָרדען זינד. פּערזיען ריימטע איהנען דאַס געבירגע קאַראַרא אַלס וואָהנפּלאָטצע איין, מיט דער בעדינגונג יעדאָך, דאַס זיא איהרע אַלטע לעבענסווייזע אויפֿגעבען זאָללען. דיא קורדען האַבען דאַס אויך פֿייערליך פֿערשפּראָכען. געהאַלטען אַבער האַבען זיא עס, וויא וויר זעהען, ניכט לאַנגע.

* (איינע עכטע פּראַנצאָזין.) פּאַריזער בלאַטטער ערצאָהלען פֿאָלגענדען שאָנען פֿאַלל: אם דאָננערסטאַג דער פֿאָריגען וואָכע מאַכטע דיא גראָפֿין אַוואַרער. איינען קליינען אויספֿלוג, פֿאָן איהרעם אין דעם פֿאָרנעהמסטען, אַבער אויך רוהיגסטען שטאַדטהייל געלעגענעם פּאַלאַסטע אין דאַס לעבענדיגע פּאַריז היניבער. בייא דיעזער געלעגענהייט מוסטע זיא איבער דיא בריקקע דעם סאָנפֿלוססעס, דער מיטטען דורך דיא שטאַדט פֿליעסט. טראָטץ דעם דיכטען נעבעלס גינג דיא גראָפֿין צו פֿוס אונד ליעס איהר געשפּאַן אויף איינינע ענטפֿערנונג הינטער זיך פֿאָלגען. פּלאָטצליך ווירד דיא גראָפֿין אום איין אַלמאָזען אַנגעבעטטעלט. דער ביטטענדע איזט איין מאַנן אונד דאַס פֿלאָסט דער גראָפֿין פֿורכט איין. איין געווערבסמאַסיגער בעטטלער ווירדע זיך שווערליך איינע זאָ אַבגעלעגענע, אונבעלעבטען אָרט צור אויספֿיהרונג זיינעס געווערבעס אויסזיכען; ווער היער אים דונקעל דעם אַבענדס בעטטעלט, האַט עס וואַהרשיינליך וועניגער אויף איין אַלמאָזען, אַלס אויף דיא גאַנצע באָרזע אַבגעזעהען. זאָ איבערלעגטע דיא גראָפֿין אונד טראָטץ איהרער גוטמיטהיגקייט וויעס זיא דיעסמאַל דען בעטטלער אַב, אינדעם זיא איהרען שריטט בעשלייניגטע. דער בעטטלער איזט אַבער איינער פֿאָן דער האַרטנאָקיגען סאָרטע; ער פֿערפֿאָלגט זיא מיט זיינער האַלבלויט געמורמעלטען יאַממערגעשיכטע, ער לאָסט איך ניכט פֿאָן איהר אַב, אַלס זיא אויף דיא העלל ערלייכטעטע בריקקע איינביעגט. „ווענן זיא מיר ניכט העלפֿען וואָללען, מאַדאַמע, בלייבט מיר ניכטס איבריג, אַלס מיך צו טאָדטען!“ רופֿט ער צולעטצט ליידענשאַפֿטליך אויס. דיא גראָפֿין ניממט דאַס פֿיר איינע לעערע רעדענסאַרט; אָהנע זיך אומצוזעהען שרייטעט זיא שווייגענד ווייטער. דא פּלאָטצליך — וואַס וואַר דאַס? איין קלאַטשען אים וואַססער, פֿאָם פֿאַללע איינעס שווערען קאָרפּערס הערריהרענד. יעטצט ווענדעט דיא גראָפֿין דאַס הויפּט, איהר בעטטלער איזט פֿערשוואונדען, דער ריננט דא אונטען מיט דען וועללען. יעטצט בעגיננט דיא גראָפֿין צו לויפֿען, ניכט אויס פֿורכט, ניין, וואַס זיא צו טהון אים בעגריפֿפֿע איזט, האַטטע אונטער הונדערט מאָננערן קוים איינער געוואַגט. מיט איינער האַסט, אַלס מאַכטע עס זיך אום אייגענע לעבען האַנדעלן, פֿליעגט זיא נאַך דעם אופֿער, שטייגט דיא באָשונג הינאַב, ווירפֿט הוט אונד מאַנטעל פֿאָן זיך אונד שטירצט זיך אין דיא אייזקאַלטע פֿלוטה. וועניגע ראַשע שטאָסע — דענן דיא דאַמע איזט איינע פֿאָרציגליכע שוויממערין — בריגגען זיא צו דער שטעללע, וואָ דאַס לעבענסמידע עבען צום לעטצטען מאַלע עמפֿאָרטויכט. איהן פּאַקען אונד מיט זיך צום אופֿער צוריקשלייפֿען, איזט פֿיר זיא דאַס ווערק וועניגער סעקונדען. אַלס זיא איהן גליקליך אויף דיא באָשונג צוריקגעבראַכט אונד קאָנשטאַטירט האַט, דאַס ער פֿאָן דעם קאַלטען באַדע ווייטער קיינען שאַדען גענאָממען, אָפֿפֿנעט זיא דיא באָרזע אונד דריקט איהם פֿינף נאַפּאָלעאָנדיאָר (50 גולדען) אין דיא פֿראָסטשטאַררע האַנד. דאַנן היללט זיא זיך וויעדער אין דען מאַנטעל איילט צו איהרער קאַלעסס אונד פֿאָהרט נאַך הויזע. דרייא שטונדען שפּאָטער ערשיען דיא גראָפֿין בליהענדער, בלענדענדער אונד הייטערער אַלס יע אויף דעם באַלל בייא איינער איהרער פֿריינדינען. דער גראַף, דער אויף דען בעזיטץ איינעס זאָלכען ווייבעס שטאָלץ איזט, האַט דאַס אַבענטייער אונטער דעם זיעגעל דער פֿערשוויעגענהייט איינינען אינטימען פֿריינדען מיטגעטהיילט, דיא עס ווייטער ערצאָהלט האַבען, אונד זאָ איזט עס אונטער דעם זיעגעל דער פֿערשוויעגענהייט אין איינעס דער גראָסען פּאַריזער בלאַטטער געקאָממען. דען הוט אַב, פֿאָר איינער זאָלכען פֿרויא?

* (סאַממטאיינבאַנדע.) דער בעריהמטע פֿראַנקפֿורטער ראַבבינער נפתלי כהן בעזוכטע איינסט איינעם זיינער פֿאָרנעהמסטען געמיינדע-מיטגליעדער נאַמענס שמשון מעטץ, דער עבענזאָ געלעהרט אַלס רייך אונד וואָהלטהאַטיג וואַר. מעטץ צייגטע דעם ראַבבינער זיינע רייכע ביבליאָטהעק אונד מאַכטע איהן אויף דיא עלעגאַנטען אונד פֿיינען לעדעראיינבאָנדע זיינער ביכער אויפֿמערקזאַם. „באַה!“ מיינטע דער ראַבבינער „מיינע ספרים האַבען זאָגאַר סאַממטאומשלאָגע“ — „איך ביטטע מיר דיעזע איינמאַל צו צייגען“ זאַגטע אונגלייביג מעטץ, דעם עס איך איין וועניג ערגערטע, דאַס דער גראָסע ראַבבי פֿאָן דער פּראַכט זיינער ביכעראיינבאָנדע גאַר ניכט איבעררשט וואַר. „דאַס קאַנן אויף דער שטעללע געשעהען.“ ערוויעדערטע דער ראַבבינער, אונד נאַהם זיין סאַממטקאַפּפּכען פֿאָם קאָפּף אונד דייטעטע אויף דאַסזעלבע „היער איזט דער סאַממטאיינבאַנד מיינער ביכער, דענן היערין איזט מיינע גאַנצע ביבליאָטהעק.“ — דיעזער אויסשפּריך געמאַהנט אַן דאַס וואָרט דעס בעריהמטען פֿילאָזאָפֿען ביאַס: „Omnia mea necum porto“ (וואַס איך האַבע, טראַגע איך מיט מיר.)

דער קאַמפּף מיט ערקלאָרונגען.

דיא וואַהרמאַנן-ראַיץ אַנגעלעגענהייט, דיא מאַן בערייטס פֿיר אַבגעטהאַן היעלט, איזט פּלאָטצליך וויעדער אינס ראָללען געראַטהען, אונד איזט בערייטס זאָ פֿערוויקקעלט, דאַס וויר — אָפֿפֿען געשטאַנדען — קיינע אַהנונג האַבען, וועלכען פֿערלויף דיעזעלבע נעהמען ווירד. זייט צווייא טאַגען ווירד איין וואַהרער קאַמפּף מיט ערקלאָרונגען געפֿיהרט אונד עס איזט מערקווירדיג, דאַס יע מעהר ערקלאָרונגען ערשיינען, דעסטאָ אונקלאַרער ווירד דיא אַנגעלעגענהייט זעלבסט. דיא זאַכע איזט פֿיר אונס יעדענפֿאַללס אינטערעסאַנט גענוג, אום יעדע פֿאַזע דערזעלבען גענוי צו פֿערצייכנען. — היער אונזער בעריכט:

אין אונזערער פֿרייטאַגנוממער ערוואָהנטען וויר, אינדעם וויר דיא ערקלאָרונג דעס הויפּטלייטנאַנטס ג. ערנסט וואַהרמאַנן מיטטהיילטען, דאַס זיך אויך דער איינאַהריג-פֿרייוויללינע ריכאַרד וואַהרמאַנן באַלד אייסערן דירפֿטע, זאָבאַלד ער נאָמליך פֿאָן זיינען פֿאָרגעזעטצטען דיא ערלויבניס היעצו ערהאַלטען האַבען ווירד. דיעזע ערלויבניס איזט נון ערפֿאָלגט, אונד, געשטעהען וויר, ריכאַרד וואַהרמאַנן האַט פֿאָן דיעזער ערלויבניס פֿיעל אויסגיעביגערען געברויך געמאַכט, אַלס זיין אַלטערער ברודער. ערנסט וואַהרמאַנן שפּראַך בעקאַננטליך אין זיינער ערקלאָרונג צימליך פֿערשלייערט פֿאָן איינער „אַנדערען טהאַט“ דיא ער געגען געזיא ראַיץ אונטערנאָממען, וועלכע דיעזער אַבער ניכט אַלס בעליידיגונג בעטראַכטעטע. וואַס דיעזע „אַנדערע טהאַט“ וואַר, ליעס ער נור ערראַטהען, ער זעלבסט אַבער זאַגטע פֿאָן דערזעלבען

פֿאָלליעטאָן.

דיא אָפּפֿער דער קאַבאַלאַ.

היסטאָרישער ראָמאַן אויס דעם 17-טען יאַהרהונדערט.

(98-טע פֿאָרטזעטצונג.)

„דיין מעססיאַס איזט אויך דער מיינינע,“ זאַגטע בעגייסטערט דיא גרייזע סאַראַ, „נאָך דיינער ליעבע דירסטעט מיך.“

„ווייב!“ דאָננערטע יעטצט ראַבבי כאַנגאַניאַ, דער איינינע מינוטען גלייכזאַם שפּראַכלאָז פֿאָר ערשטוינען אָדער שרעקקען געשטאַנדען האַטטע, „ווייב, האַט דיך דער וואַהנזינן דיעזער ראַזענדען אויך ערגריפֿפֿען? אָ, גאָטט מיינער פֿאָטער, וואַס האַבע איך פֿערבראָכען, דאַס דוא דאַס פֿערדערבען אַלזאָ אין מיין הויז הערייגנברעכען לאַססעסט? סאַראַ, סאַראַ, ווילסט דוא דיא גרויען האַאַרע דיינעס מאַננעס צום שפּאָטטע דיינער קינדער מאַכען? — מיהרמאַה, דוא וואָללטעסט ערסט ניכט מיינע טאָכטער זיין, יעטצט וויל איך ניכט דיין פֿאַטער זיין. דאָרט קאָממט דיין זאָהן, נימם איהן אונד פֿערלאַס אייליג דיעס הויז. פֿאָרט! פֿאָרט פֿאָן דיעזער שוועללע! מיר גרויט'ס פֿאָר דיר! — צוריק, סאַראַ לאַס אַב פֿאָן איהר! זיא איזט ניכט אונזער קינד, זיא האַט אונס בעלאָגען, נור אום איהרען זאָהן וויעדער צו האַבען, ריהרע דיעזע פֿרעמדע ניכט אַן, זיא איזט אונריין. זיא איזט איין קינד דער קרוממען שלאַנגע אונד שלויא אונד פֿערפֿיהרעריש וויא דיעזע.“

רובען טראַט אין דאַס געמאַך אונד פֿלאָג מיט איינעם אויסרוף האָכסטען ענטציקקענס אין דיא אַרמע זיינער מוטטער. פֿראַגען אויף פֿראַגען בעוועגטען זיינען שאָנען מונד; אַבער מיהרמאַה פֿערטראָסטעטע איהן. אויף סאַראַ צושרייטענד, מיט דען וואָרטען: „איך האַבע מיין קינד וויעדער, אונד דוא דאַס דיינינע. געליעבטע מוטטער. יאַ, זאָ וואַהר דיעזער היער מיין זאָהן איזט, זאָ וואַהר בין איך דיינע טאָכטער, אונד זאָ וואַהר איזט אויך סאַבבאַטהאַי צבי דער ערוואַרטעטע מעססיאַס. זיעה צור בעשטאָטיגונג היער דיא טויבע אויף מיינעם אַרם. אַבער אונס זאָלל זיא נון איין זיננבילד זיין דעם מעססיאַס. דער דער וועלט דען פֿריעדען בריננט. זאָ קאָמם דענן מיט מיר אונד ציעהע דעם גלאַנצע דעם יאַקאָבסשטערנעס נאַך. טויכע מיט אונס אין דען וואונדערקוועלל דעם הייליס. אָ נון ערסט ביזט דוא מיינע מוטטער! — רובען קיססטע דען זוים איהרעס קליידעס! זיא איזט דיינע גראָססמוטטער, דיא מיך געבאָרען האַט. זיא ערקעננט אין סאַבבאַטהאַי צבי דען וואַהרהאַפֿטיגען מעססיאַס.“ —

„הייל דיר, פֿערעהרטע פֿרויא!“ ריעף דער יינגלינג אונד דריקטע זיינען מונד אויף דיא ציפּפֿעל איהרעס געוואַנדעס. „דיינע ענקעל אונד אורענקעל זאָללען דיך פּרייזען אונד דיין אַנגעדענקען אין האָכסטען עהרען האַלטען. גיב מיר דיינען זעגען!“

„קאָמם מיט אונס, מוטטער! בליהענדע ענקעל זאָללען דיינע קניע יובעלנד אומפֿאַססען. קאָמם, דענן דער טאַג דעס הייליס איזט אַנגעבראָכען.“

„סאַראַ, סאַראַ!“ ריעף כאַנגאַניאַה פֿערצווייפֿלונגספֿאָלל. „איזט עס מאָגליך? דוא ווילסט מיך פֿערלאַססען, מיך, מיט דעם דוא זעכס אונד דרייסיג יאַהרע געלעבט? וויר זינד אַלט געוואָרדען בייזאַממען, אונד אין דיינעם אַלטער ווילסט דוא פֿאָן מיר געהען? ווילסט מיין הויפּט פֿאָר דער צייט אין דיא גרובע דריקען? פֿערפֿלוכט זייא דיעזער וואַהנזיננינע בעטטלער, דער זאָלכעס אונהייל אין מיין פֿריעדליכעס הויז געשליידערט! פֿערפֿלוכט זייא דיעס קינד, דאַס מיר דער האַסס פֿריה ענטפֿיהרטע אונד ענטפֿרעמדעטע! פֿערפֿלוכט זייא דיין זאַמע, טאָכטער דעס האַססעס. שלאַנגע, פֿערפֿיהרערין!“

„וועהע! וועהע! ער האַט זיין אייגנעס בלוט פֿערפֿלוכט!“ קריישטע סאַראַ ווילד אויף. „גרויזאַמער. איך זאַגע מיך לאָז פֿאָן דיר! אונמענשליכער, איך האַבע קיין טהייל מעהר אַן דיר. שרייבע מיר דען שיידעבריעף; דענן איך קאַנן ניכט מעהר אים געמיינשאַפֿט לעבען מיט איינעם זאָלכען מאַננע, דער זיין קינד פֿערפֿלוכט אונד דעססען זאַמען. זיעהע איך זעגנע זיא! איך זעגנע מיין קינד אונד קינדעסקינד, רעבעקאַ, איך געהע מיט דיר. זיעהע, דוא זאָללסט עס וויססען, דאַס זיין האַסס מיינען ברודער אויס דעם הויזע טריעב. צום אַבפֿאַלל פֿאָן גאָטט אונד צור ראַכע אַן אונס. ער האַט דיינען רויב פֿערשולדעט, ער מיין מוטטערהערץ אין דען שטויב געטרעטען. זאָ וויל ער דיא ענדליכע אַנקונפֿט דעס מעססיאַס ניכט אַנערקעננען אונד פֿלוכט ליעבער זיינעם וויעדערגעפֿונדענען קינדע אונד טרייבט זיין ווייב אויס דעם הויזע. קאָמם רעבעקאַ. קאָמם רובען, מיינע קינדער לאַסט אונס איילען פֿאָן דיעזער שטאַטטע.“

זיא ענטפֿערנטען זיך מיט שנעללען שריטטען.

„דער הימעל ריכטע צווישען מיר אונד איך!“ ריעף דער גרייז אים מיעפֿסטען שמערץ. „דיא וואַהרהייט טוט ויע-